

УДК 312.6:616.43-053.2(477.53)

В.П. Лисак

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАХВОРЮВАНOSTІ ТА ПОШИРЕНOSTІ ХВОРОБ ЕНДОКРИННОЇ СИСТЕМИ СЕРЕД ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Департамент охорони здоров'я Полтавської обласної адміністрації, м. Полтава, Україна

Мета – вивчити та проаналізувати рівні захворюваності й поширеності хвороб ендокринної системи серед дитячого населення Полтавської області в розрізі адміністративних територій.

Матеріали та методи. Досліджено дані галузевої статистичної звітності за 2011–2015 рр. з використанням статистичного методу.

Результати. За роки дослідження в Полтавській області серед дітей зареєстровано зниження показників захворюваності на хвороби системи ендокринної системи (на 3,1%), поширеності вказаних хвороб (на 8,4%) і підвищення показника первинного виходу на інвалідність (на 54,5%). Виявлено достовірну різницю даних показників за адміністративними територіями.

Висновки. Показники і динаміка захворюваності та поширеності хвороб ендокринної системи серед дитячого населення Полтавської області в розрізі адміністративних територій мають бути враховані при плануванні розвитку спеціалізованої медичної педіатричної служби в області.

Ключові слова: дитяче населення, хвороби системи ендокринної системи, захворюваність, поширеність, первинний вихід на інвалідність, Полтавська область.

Вступ

Показники стану здоров'я дітей відображають соціальне благополуччя населення країни. У зв'язку із соціально-економічними негараздами останніх років динаміка здоров'я дитячого населення України набула негативної тенденції [5]. Зростає кількість дітей із хронічною патологією, підвищується рівень дитячої інвалідності. Така ситуація, на думку дослідників, пов'язана не лише з економічною нестабільністю, але й з погіршенням екологічних умов життя, розповсюдженням шкідливих звичок серед дітей, нехтуванням основними правилами здорового способу життя тощо [1, 2]. Вчені попереджають, що ці фактори позначаються не лише на стані здоров'я, але й на тривалості життя, а також на смертності майбутніх поколінь.

Загальновизнано, що інвестування в здоров'я дітей – необхідна умова для забезпечення людського та економічного розвитку. Здорові діти мають кращі шанси прожити здорове продуктивне життя [3].

Наразі в системі охорони здоров'я України проводиться пріоритетний розвиток первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини [6], але сімейні лікарі недостатньо готові до надання медичної допомоги дитячому населенню [4].

Мета роботи – вивчити та проаналізувати рівні захворюваності й поширеності хвороб ендокринної системи серед дитячого населення Полтавської області в розрізі адміністративних територій.

Матеріали та методи

Досліджено дані галузевої статистичної звітності за 2011–2015 рр. з використанням статистичного методу.

Результати дослідження та їх обговорення

На першому етапі дослідження вивчено та проаналізовано статистичні дані щодо показників захворюваності дитячого населення Полтавської області на хвороби ендокринної системи в динаміці за 2011–2015 рр. (табл. 1).

Аналіз наведених у таблиці 1 даних засвідчив, що за період дослідження показник захворюваності дітей області на хвороби системи ендокринної системи знизився на 3,1% і у 2015 р. становив 9,5 на 1000 дитячого населення. При цьому зниження даного показника зареєстровано на 19 (67,9%) адміністративних територіях, а збільшення – на 9 (32,1%) територіях. Найбільше зростання (28,2 разу) зафіксовано в Семенівському, а найбільше зниження (6,3 разу) – у Гребінківському районі.

Виявлено достовірну різницю в показниках захворюваності дітей на хвороби системи ендокринної системи в розрізі адміністративних територій області. Так, граничні показники коливалися від 1,5 на 1000 дитячого населення в Зінківському до 28,2 у Семенівському районі. Різниця – 18,8 разу, достовірною.

Наступним кроком дослідження стали вивчення та аналіз статистичних показників поширеності хвороб системи ендокринної системи серед дитячого населення Полтавської області в динаміці за 2011–2015 рр. (табл. 2).

Таблиця 1
**Захворюваність дитячого населення Полтавської області
на хвороби ендокринної системи в динаміці за 2011–2015 рр. (на 1000 відповідного населення)**

Адміністративно-територіальна одиниця	Рік					Зміни, %
	2011	2012	2013	2014	2015	
<i>Місто</i>						
Полтава	14,3	13,4	12,6	18,1	16,5	15,4
Кременчук	5,9	5,1	4,1	6,7	6,2	5,1
Горішні Плавні	6,5	8,0	3,8	3,6	5,6	-13,8
<i>Район</i>						
В. Багачанський	16,1	30,7	23,8	14,5	21,4	32,9
Гадяцький	9,7	10,2	7,4	9,2	14,4	48,5
Глобинський	9,7	8,6	11,9	11,8	13,9	43,3
Гребінківський	21,3	9,6	5,1	4,3	3,4	-84,0
Диканський	9,2	10,6	6,0	5,1	6,0	-34,8
Зінківський	3,7	5,6	5,9	0,9	1,5	-59,5
Карлівський	8,1	16,7	7,2	7,2	7,0	-13,6
Кобеляцький	8,3	4,3	0,9	10,6	3,2	-61,4
Козельщанський	12,6	5,8	7,5	9,1	6,4	-49,2
Котелевський	5,2	8,6	3,8	4,5	3,8	-26,9
Кременчуцький	10,0	7,8	12,3	6,4	7,8	-22,0
Лохвицький	6,3	14,0	6,3	5,0	5,0	-20,6
Лубенський	4,5	5,5	6,0	3,6	8,3	84,4
Машівський	12,1	10,0	15,7	14,1	10,6	-12,4
Миргородський	7,5	5,1	6,0	4,8	3,5	-53,3
Н. Санжарський	6,9	3,4	7,1	10,2	7,9	14,5
Оржицький	3,0	3,0	4,1	1,3	4,1	36,7
Пирятинський	18,0	26,7	40,4	22,0	11,8	-34,4
Полтавський	10,4	9,2	5,8	8,5	5,5	-47,1
Решетилівський	11,1	9,1	7,0	9,2	6,2	-44,1
Семенівський	1,0	8,5	4,7	25,4	28,2	2720
Хорольський	11,1	17,5	12,1	10,7	10,0	-9,9
Чорнухинський	15,6	7,5	7,2	5,2	10,0	-35,9
Чутівський	24,2	8,4	3,8	5,4	8,6	-64,5
Шишацький	18,5	12,9	6,2	13,7	7,8	-57,8
<i>Усього по області</i>	9,8	9,8	8,5	9,9	9,5	-3,1

Таблиця 2
**Поширеність хвороб ендокринної системи
серед дитячого населення Полтавської області
в динаміці за 2011–2015 рр. (на 1000 відповідного населення)**

Адміністративно-територіальна одиниця	Рік					Зміни, %
	2011	2012	2013	2014	2015	
<i>Місто</i>						
Полтава	30,8	32,6	28,6	34,1	36,1	17,2
Кременчук	24,5	22,0	17,7	18,1	19,8	-19,2
Горішні Плавні	22,0	24,5	20,5	20,5	21,3	-3,2

Продовження таблиці 2

Район						
В. Багачанський	41,7	58,5	52,7	44,6	52,3	25,4
Гадяцький	35,5	35,0	36,4	37,0	40,4	13,8
Глобинський	33,6	34,2	41,1	40,5	42,2	25,6
Гребінківський	70,1	69,3	58,0	54,8	45,1	-35,7
Диканський	46,9	39,4	34,7	33,3	31,9	-32,0
Зінківський	34,1	32,9	34,7	49,8	40,3	18,2
Карлівський	43,5	44,7	36,4	40,5	40,9	-6,0
Кобеляцький	44,1	33,9	29,5	34,4	32,0	-27,4
Козельщанський	62,5	58,3	57,2	54,8	54,2	-13,3
Котелевський	31,7	52,4	32,6	42,0	38,0	19,9
Кременчуцький	33,3	37,2	36,2	34,4	33,2	-0,3
Лохвицький	75,9	69,8	35,1	35,9	33,3	-56,1
Лубенський	37,6	27,2	27,3	25,8	27,7	-26,3
Машівський	68,7	61,0	65,9	53,6	57,3	-16,6
Миргородський	20,2	24,6	28,0	27,2	25,4	25,7
Н. Санжарський	30,6	21,8	39,2	40,1	32,3	5,6
Оржицький	26,6	22,2	21,5	19,2	20,0	-24,8
Пирятинський	178,4	177,2	187,3	178,7	145,3	-18,6
Полтавський	30,8	30,3	25,7	29,4	23,5	-23,7
Решетилівський	41,7	40,5	40,8	40,3	35,8	-14,1
Семенівський	53,0	61,0	40,4	43,1	80,1	51,1
Хорольський	40,3	45,1	47,7	46,0	44,6	10,7
Чорнухинський	57,9	50,4	18,9	16,3	19,4	-66,5
Чутівський	79,4	70,2	58,1	50,2	47,8	-39,8
Шишацький	77,9	75,8	67,4	62,5	57,7	-25,9
Усього по області	39,5	38,8	35,2	36,3	36,2	-8,4

За даними табл. 2, показник поширеності хвороб серед дитячого населення області скоротився на 8,4% і становив 36,2 на 1000 дитячого населення. При цьому зменшення показника зареєстровано на території 18 (64,3%) адміністративних одиниць, а збільшення – на 10 (35,7%) територіях. Найбільше підвищення показника зафіксовано в Семенівському (1,5 разу), а найбільше зменшення – у Чорнухинському (2,9 разу) районі.

Встановлено достовірну різницю в показниках поширеності серед дітей хвороб системи ендокринної

системи в розрізі адміністративних територій області. Так, граничні показники коливалися від 19,8 на 1000 дитячого населення в м. Кременчук до 145,3 у Пирятинському районі. Різниця – 7,3 разу, достовірна.

У дослідженні вивчено та проаналізовано статистичні дані щодо рівнів первинного виходу на інвалідність дитячого населення Полтавської області внаслідок хвороб ендокринної системи в динаміці за 2011–2015 рр. (табл. 3).

Таблиця 3

Первинний вихід на інвалідність дитячого населення Полтавської області внаслідок хвороб ендокринної системи в динаміці за 2011–2015 рр. (на 10 тис. відповідного населення)

Адміністративно-територіальна одиниця	Рік					Зміни, %
	2011	2012	2013	2014	2015	
<i>Місто</i>						
Полтава	2,9	2,7	4,0	4,7	4,6	58,6
Кременчук	2,8	2,0	2,6	4,0	2,9	3,6
Горішні Плавні	2,1	4,0	2,0	1,0	3,0	42,9

Продовження таблиці 3

Район						
В. Багачанський	4,8	-	2,5	2,6	5,1	6,3
Гадяцький	-	2,3	2,4	4,7	1,2	-
Глобинський	3,8	1,3	1,3	1,3	5,2	36,8
Гребінківський	5,8	3,0	-	3,1	7,6	31,0
Диканський	-	2,8	-	9,0	-	-
Зінківський	-	-	1,8	1,7	3,8	-
Карлівський	-	3,4	3,5	3,5	1,7	-
Кобеляцький	2,6	1,3	-	4,1	1,4	-46,2
Козельщанський	3,2	-	-	-	-	-
Котелевський	-	2,9	-	5,9	-	-
Кременчуцький	1,4	1,4	5,7	1,4	1,4	0
Лохвицький	2,9	1,5	4,5	0,0	3,0	3,4
Лубенський	0,8	3,1	5,4	3,9	2,3	187,5
Машівський	6,2	-	-	-	10,0	61,3
Миргородський	3,5	0,9	3,6	1,8	3,7	5,7
Н. Санжарський	-	-	1,9	-	1,9	-
Оржицький	2,3	-	7,6	-	5,2	126,1
Пирятинський	-	2,0	4,0	1,8	1,9	-
Полтавський	1,0	2,0	2,9	1,0	-	-
Решетилівський	-	2,3	-	6,7	4,4	-
Семенівський	-	5,0	-	2,7	9,0	-
Хорольський	6,6	-	1,8	3,6	7,3	10,6
Чорнухинський	5,4	-	-	-	-	-
Чутівський	2,5	7,6	2,6	5,2	7,9	216,0
Шишацький	-	-	2,7	14,0	3,0	-
<i>Усього по області</i>	<i>2,2</i>	<i>2,1</i>	<i>2,9</i>	<i>3,4</i>	<i>3,4</i>	<i>54,5</i>

Аналіз отриманих та наведених у таблиці 3 даних щодо показників первинного виходу на інвалідність дитячого населення Полтавської області внаслідок хвороб ендокринної системи показав збільшення за роки дослідження вказаного показника на 54,5%. Його рівень у 2015 р. становив 3,4 на 10 000 дитячого населення.

За роки дослідження (щорічно) випадки первинного виходу на інвалідність дитячого населення внаслідок хвороб ендокринної системи реєструвалися не в кожній адміністративній одиниці області. У 2015 р. найвищі показники зафіксовано в Машівському (10 на 10 тис. дитячого населення), Семенівському (9,0) і Чутівському (7,9) районах.

Висновки

За роки дослідження (2011–2015 рр.) в Полтавській області серед дитячого населення зареєстровано зниження показників захворюваності на хвороби системи ендокринної системи (на 3,1%), поширеності вказаних хвороб (на 8,4%) і підвищення показника первинного виходу на інвалідність (на 54,5%). Виявлено достовірну різницю даних показників за адміністративними територіями.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням показників захворюваності та поширеності хвороб ендокринної системи серед дитячого населення Полтавської області в розрізі нозологічних одиниць.

Література

1. Дудіна О. О. До стану здоров'я дитячого населення / О. О. Дудіна, Ю. Ю. Габорець, У. В. Волошина // Україна. Здоров'я нації. – 2015. – № 3. – С. 10–11.
2. Дудіна О. О. Ситуаційний аналіз стану здоров'я дитячого населення / О. О. Дудіна, А. В. Терещенко // Вісник соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. – 2014. – № 2. – С. 49–57.

3. *Загальна характеристика стану здоров'я населення України* / Г. О. Слабкий, С. В. Дудник, О. О. Дудіна, С. Р. Габорець // Регіональні системи охорони здоров'я України 2014 рік : монографія ; за ред. П. С. Мельника. – Київ, 2015. – Ч. I. – С. 6–26.
4. *Матюха Л. Ф.* Результати соціологічного дослідження інтернів щодо їх готовності до надання первинної медичної допомоги дитячому населенню України / Л. Ф. Матюха, Г. О. Слабкий, Т. М. Бухановська // Україна. Здоров'я нації. – 2014. – № 2. – С. 52–61.
5. *Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні за 2013–2014 роки.* – Київ : ЦМС МОЗ України, 2015. – 328 с.
6. *Слабкий Г. О.* Пріоритетний розвиток первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини / Г. О. Слабкий, І. С. Зозуля, А. І. Зозуля // Сімейна медицина. – 2014. – № 3 (53). – С. 25–27.

Дата надходження рукопису до редакції: 06.09.2016 р.

Характеристика захворюваності і розповсюдженості захворювань ендокринної системи среди детского населения Полтавской области

В.П. Лысак

Департамент здравоохранения Полтавской областной
государственной администрации, г. Полтава, Украина

Цель – изучить и проанализировать уровни заболеваемости и распространенности болезней эндокринной системы среди детского населения Полтавской области в разрезе административных территорий.

Материалы и методы. Изучены данные отраслевой статистической отчетности за 2011–2015 гг. с использованием статистического метода.

Результаты. За годы исследования в Полтавской области среди детей зарегистрировано снижение показателей заболеваемости болезнями системы эндокринной системы (на 3,1%), распространенности указанных болезней (на 8,4%) и повышение показателя первичного выхода на инвалидность (на 54,5%). Выявлена достоверная разница данных показателей по административным территориям.

Выводы. Показатели и динамика заболеваемости и распространенности болезней эндокринной системы среди детского населения Полтавской области в разрезе административных территорий должны быть учтены при планировании развития специализированной медицинской педиатрической службы в области.

Ключевые слова: детское население, болезни системы эндокринной системы, заболеваемость, распространенность, первичный выход на инвалидность, Полтавская область.

Characteristics of morbidity and prevalence of endocrine system diseases among children of Poltava region

V.P. Lysak

Health Department of the Poltava Regional
State Administration, Poltava, Ukraine

Purpose – to study and analyze the incidence and prevalence of endocrine system diseases among children, Poltava region in the context of administrative territories.

Materials and methods. Studied data of sectoral statistical reports for the 2011–2015 biennium using a statistical method.

Results. During the years of study in the Poltava region among children were registered decline in the incidence of endocrine system diseases (3.1%), the prevalence of these diseases (8.4%) and the increase in the rate of primary disability (54.5%). A significant difference in these indicators on the administrative territories.

Conclusions. Performance and dynamics of the incidence and prevalence of endocrine system diseases among children, Poltava region in the context of administrative territories should be taken into account when planning the development of specialized medical pediatric services in the area.

Key words: child population, endocrine system, incidence, prevalence, primary disability, Poltava region.

Відомості про автора

Лисак Віктор Петрович – директор Департаменту охорони здоров'я Полтавської обласної державної адміністрації; вул. Комсомольська, 44, м. Полтава, 36011, Україна.